

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Muziek bij Goya
Enrique Granados

Enrique Granados (1867-1916) wordt vaak in één adem genoemd met zijn Spaanse landgenoten Isaac Albeniz en Manuel de Falla. In de Belle Epoque luisterden mensen nog naar hun leraars, en dus is het hoegenaamd geen verrassing te noteren dat ze alledrie flink putten uit de bronnen van de Spaanse, Catalaanse en soms ook wel Franse volksmuziek. Vertrekkend van een zelfde soort basismateriaal verschilt hun werk zoveel als ze zelf van elkaar verschilden. Granados en Albeniz waren concertpianisten en zo is ook hun werk vooral gericht op de piano. Granados is de componist van deze Goyescas die Ana-Maria Vera vertolkt.

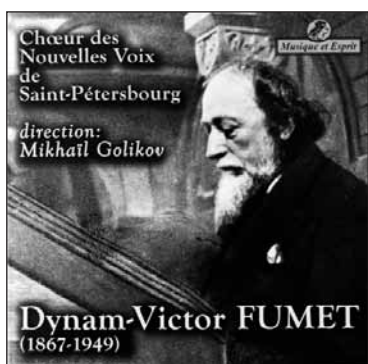
Vrij jong nog oogstte hij heel wat succes met de orkestversie van drie van zijn *Danzas españolas* voor piano. In 1898 leverde hij een operette ofte *zarzuela* af, *Maria del Carmen*. In zijn hoofd bleef hij vooral bezig met een ambitieus project geïnspireerd door vlijmscherpe

tekeningen van Goya, de *Goyescas*. Het duurde tot in 1911, toen hij die eindelijk in Parijs in de *salle de concert* Pleyel mocht brengen. Het applaus was zo overweldigend, dat hij ter plekke meteen het lintje van de *Légion d'honneur* voor kreeg opgespeld door de Franse president.

Ana-Maria Vera was een wonderkind, want op haar elfde trad ze al op en maakte ze opnames met het Rotterdams Filharmonisch Orkest onder leiding van Edo de Waart. De *Goyescas* zijn zo knap, dat je gemakkelijk uit de bocht kan gaan, want Granados roept een heel bijzondere sfeer op. Hij vertelt over het besloten Spaanse hof in de achttiende eeuw, een zuurstofarm milieu waarin het minste vallende blaadje een kanonschot lijkt. Tegelijk spelen zich in dit formele leven ook allerlei verboden spelletjes af. We horen het minnekozend gefluister bij het kerkerachtige balkonraam of overspel tussen een flierefluiter en de koningin-gemaal. Hoogtepunt van de eerste vier deeltjes is een galante nocturne waarin een meisje jaloers en tegelijk nooit melodramatisch zingt voor de nachtegaal. Vlijmscherp schetst Goya deze ontluisterende maskerades. Granados' muziek volgt hem op de voet, maar toch milder. Een machtige vertolking, zijdezacht en poeslief soms, maar met het nodige venijn in de staart... Granados' *Goyescas* blijven met hun wisselende stemmingen een hoeksteen van de moderne pianomuziek. (JC)

Enrique Granados, *Goyescas*, door Ana-Maria Vera (piano), SIGNUM Classics (distributie Lavial), SIGCD146, 18,60 euro.

CD KLASSIEK

Celloconate
Mariavespers
Dynam Fumet

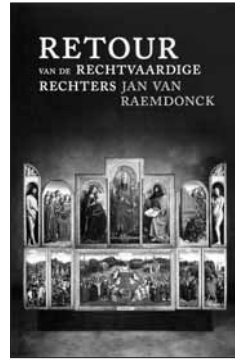
De naam van Dynam-Victor Fumet (1867-1949), een opmerkelijke Franse componist die teruggetrokken leefde, is niet zo onbekend. Hij was de jongste en meest getalenteerde leerling in de klas van César Franck. Hij dweeptte een tijd met het anarchisme, een jeugdzonde, waardoor hij de studiebeurs van zijn geboortestad Toulouse kwijtspelde. Zijn familie brak met hem en ook een Prix de Rome liep hij mis. Gelukkig versierde de grote Franck een baan voor hem als organist aan de Sainte-Clotilde in Parijs, waar zijn briljante improvisaties grote indruk

maakten. Samen met Eric Satie raakte deze zoeker nadien verward in mystiek gedweep. Dat mysticisme tekent zijn werk. Uiteindelijk vond hij onderdak als organist van het college van Juilly waar de jezuïeten zijn bijzondere ideeën tolereerden. In 1910 kreeg hij dan zijn definitieve plaats als organist en koorleider van de nagelnieuwe Sainte-Anne-de-la-Maison-Blanche in Parijs. Daar componeerde hij heel wat orgelmuziek, maar ook koormuziek voor de grote kerkelijke feestdagen. Hij komt helemaal los van de ontwikkelingen van zijn muzikale tijdgenoten en schrijft muziek die steeds contemplatiever wordt met machtige, golvende harmonieën.

Wanneer je zijn koorwerk, bijvoorbeeld zijn *Messe des Oiseaux*, uitgevoerd hoort door een prachtig koor als De Nieuwe Stemmen van Sint-Petersburg, besef je terdege welke integere, zoekende, originele kunstenaar Dynam-Victor Fumet is. Miskend in zijn tijd, dat zeker, maar misschien een ontdekking voor de toekomst. (JC)

Dynam-Victor Fumet, *Oeuvres pour chœur mixte*, door de Nieuwe Stemmen van Sint-Petersburg onder leiding van Mikhaïl Golikov, Integral (distributie Lavial), reeks *Musique et Esprit*, ME0408/1, 18,60 euro.

BOEK FICTIE

Rechtvaardige rechters
Jan Van Raemdonck

Priester-schrijver en historicus Jan Van Raemdonck gooit zijn schrijverstalent even over een andere boeg. Na twee werken over kerkelijke thema's en een roman waagt hij zich nu aan een novelle. Het mysterie van de ver-

dwijning van het paneel van het beroemde Gentse altaarstuk Het Lam Gods is de rode draad in het verhaal. Inderdaad, Van Raemdonck laat zijn agent Verplaetsen het verdwenen paneel terugvinden.

Het leven in het (oude) priesterseminarie van het bisdom Gent zijn voor Van Raemdonck natuurlijk een vertrouwd decor om zijn verhaal te laten afspelen. In 1984 voltooide hij hier zelf zijn priesteropleiding. Plot van het verhaal? Laten we dit zeggen, zonder veel te onthullen: een kandidaat-priester wordt niet weerhouden en zint op wraak. Zijn talenten maken vele dingen mogelijk en zowel de wijn van de president van het seminarie als de kunstcollectie van het bisdom, vooral wat in de Gentse Sint-Baafskathedraal te bewonderen is, vindt hij meer dan de moeite waard.

Hoe de kopie van het paneel van de *Rechtvaardige Rechters* geruimd

wordt met het origineel, leidt tot een zoektocht naar het paneel dat verdween uit de kathedraal. Zou dit boek het onderzoek een nieuwe wending geven? Het leest alvast vlot en blijft tot de laatste pagina boeien. (TH)

Jan Van Raemdonck, *Retour van de Rechtvaardige Rechters*, Gopher, Amsterdam, 2009, 72 blz., 13 euro, ISBN 978 90 51 7968 58.

BOEK ERFGOED

Worstelen
met het Woord
Bruno Lookx

België is het land van het bier. Al eeuwen zijn hier brouwers aan het werk, maar opmerkelijk is dat vooral de laatste jaren nieuwe bieren, vaak het zwaardere werk, het licht zagen. Reisreporters Bruno Lookx en Sofie Vanrafelgem stelden een reisgids samen voor liefhebbers van bekende en minder bekende Vlaamse streekbieren.

In de Vlaamse provincies selecteerden ze een honderd typische cafés, waar je één bepaald bier moet proeven. Bekende merken komen aan bod, zoals de trappisten of het 'bolleke' Koninck, maar ook echt plaatselijke toppers zoals de Tiense Kweiker of het Strand-

juttersbier. We krijgen alle uitleg over het brouwsel, maar ook tips met toeristische info. Extra tip: denk aan een BOB. (EDS)

Bruno Lookx, *100 maal proeven van straffe streekbieren*, Lannoo, Tielt, 2009, 213 blz., 15,95 euro, ISBN 978 90 20 98 5610.

BOEK GESCHIEDENIS

Leopold II
Vincent Dujardin
en anderen

De honderdste verjaardag van het overlijden van Leopold II (17 december) werd haast vergeten. De vorst die het langst (44 jaar) over ons land regeerde, zou daar zelf niet rouwig om zijn. Op zijn sterfbed zei 'Popol' aan een minister dat het nooit z'n bedoeling was geweest om populair te worden. Het was pas na de Eerste Wereldoorlog dat het vorstenhuis populair werd. Leopold II, die vaak in het buitenland bij zijn maîtresses vertoefde, trok zich niets aan van het lot van de modale Belg.

Maar over Leopold II als vorst is heel wat te vertellen. Hij was een heuse koning-ondernemer, baatte Congo jarenlang als zijn privéstaat uit en was een van de meest sluwe staatshoofden die wij ooit

hebben gehad. Terwijl hij tijdens de jaren van Belgisch-Congo nog min of meer als genie werd geroemd, raakte zijn niet al te beste imago vandaag zwaar besmeurd. Publicaties van de voorbije tientallen jaren over de wandaden in de onafhankelijke Congostaat omschrijven hem ruwweg als een volkerenmoordenaar. De puzzel is complexer dan voorgesteld. Enkele historici proberen in een in beide landstalen verschenen bundel een evaluatie te maken van de verschillende facetten van Leopolds koningschap.

Verwacht geen biografie van de vorst met de lange baard. Daarvoor is de tijd blijkbaar nog niet rijp. In het boek overheerst natuurlijk het thema Leopold en 'zijn' Congo, maar Leopolds beleid was veel meer. Zo probeerde hij gedurende ettelijke jaren de regering te overtuigen de algemene dienstplicht in te voeren (wat in 1908 lukte), voerde hij eigenhandig een diplomatiek beleid, waardoor hij de jonge Belgische staat na de Frans-Duitse oorlog (1870) onafhankelijk hield, en stelde hij zich tijdens de eerste schoolstrijd neutraal op tussen katholieken en liberalen.

Ons interesseerde in het bijzonder het hoofdstuk over de relatie tussen de vorst en de katholieke Kerk. Net als zijn vader probeerde Leopold II greep te krijgen op de bisschopsbenoemingen en de Kerk te gebruiken in de natievor-

ming. Wist u dat kardinaal Victor Dechamps (1867-1883) ooit Leopolds godsdienstleraar was? Leopold II kwam ook persoonlijk tussen in Rome – dat blijkt uit de archieven – om de Vlaamsgezinde priester Daens de zwaarste sanctie te laten geven. Bijzonder interessant zijn 's konings pogingen om de Belgische katholieken de evangelisatie van Congo op zich te laten nemen, en hen aldus warm te maken voor zijn koloniale project, waarvan de Belgen eerst niets moesten weten, en zijn Congo staat een christelijk-humanitair etiket te bezorgen. Toen dat niet lukte, bewoog hij Rome om druk te zetten op de congregatie van Scheut om een missie in Congo te aanvaarden. (EDS)

Vincent Dujardin (en anderen), *Leopold II. Ongegeneerd genie? Buitenlandse politiek en kolonisatie*, Lannoo, 2009, 382 blz., 39,95 euro, ISBN 978 90 209 86204.